

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ Στίχοι 121-244

α. στίχοι 121-140 : Η Ίριδα- Λαοδίκη ειδοποιεί την Ελένη για τη μονομαχία Μενέλαου και Πάρη

Η εμφάνιση της Ίριδας στην Ελένη δε φαίνεται να υπαγορεύεται από κάποιο Θεό. Είναι επινόημα του ποιητή και εξυπηρετεί την οικονομία του έργου, καθώς η παρουσία της Ελένης στα τείχη κρίνεται απαραίτητη, γιατί:

- α. απομακρυνόμαστε από το αχαϊκό στρατόπεδο και γνωρίζουμε την αφορμή του πολέμου και τους εμπόλεμους, σαν να βρισκόμαστε στις αρχές του πολέμου
- β. η μονομαχία αφορά άμεσα την Ελένη, αφού είναι το έπαθλο είναι η ίδια και έπρεπε να βρίσκεται στο χώρο της σύγκρουσης και να είναι ορατό από τους αντιπάλους
- γ. καλύπτεται ο απαιτούμενος χρόνος για την προετοιμασία της Θυσίας και των ορκίων στο πεδίο της μάχης, κάτι που εξασφαλίζει στο έργο αληθοφάνεια χρόνου. Η τεχνική που ανακόπτει για λίγο τη δράση ονομάζεται επιβράδυνση και έχει σαν στόχο να εντείνει την αγωνία και το ενδιαφέρον του ακροατή
- δ. δίνονται πληροφορίες για τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην πλοκή

Ειδικότερα:

στίχοι 121-122: στα πλαίσια της ανθρωπομορφικής αντίληψης για τους Θεούς έχουμε ενανθρώπιση της Θεάς Ίριδας (εμφανίζεται με τη μορφή της Λαοδίκης, αδερφής του Πάρη).

στίχοι 125-126: α. η υφαντική, ασχολία των γυναικών της αριστοκρατίας (πολιτιστικό στοιχείο)

β. η περιγραφή του υφαντού της Ελένης είναι ένα είδος έκφρασης («έκφραση» είναι η περιγραφή ενός έργου των εικαστικών τεχνών-πραγματικού ή φανταστικού)

Το υφαντό της Ελένης δεν δηλώνει μόνο πόσο αισθητός είναι ο πόλεμος στο εσωτερικό της πόλης, αλλά και πόσο αυτός απασχολεί την ηρωίδα, που αισθάνεται υπεύθυνη για όσα συμβαίνουν. Το γεγονός μάλιστα ότι το υφαντό απεικονίζει όσα υποφέρουν για χάρη της («εξ αφορμής της») οι Αχαιοί και οι Τρώες προσδίδει στην ύφανσή τους ακόμη πιο τραγική διάσταση. Τη σκηνή αυτή ξεπερνάει σε τραγικότητα η ανάλογη του X 440 κ.εξ., όπου η Ανδρομάχη υφαίνει ανυποψίαστη, ενώ ο Έκτορας φονεύεται από τον Αχιλλέα έξω από τα τείχη.

στίχοι 137-138: σε κάθε ομηρική μονομαχία το έπαθλο έπρεπε να βρίσκεται στο χώρο της σύγκρουσης και να είναι ορατό από τους αντίπαλους.(πολιτιστικό στοιχείο) .

β. στίχοι 141-160: Η Ελένη και η συνοδεία της φτάνουν στα τείχη -Τα σχόλια των γερόντων

Οι γέροντες της Τροίας εκφράζουν το θαυμασμό τους για την απaráμιλλη ομορφιά της Ελένης λίγο πριν τη μονομαχία Μενέλαου-Πάρη,δέχονται πως άξιζε οι Τρώες να υποστούν τα άλγεα του πολέμου για μια τέτοια γυναίκα αλλά εύχονται να επιστρέψει τελικά στην πατρίδα της, γιατί διαφορετικά θα πέσουν πολλές συμφορές στην Τροία. Είναι φανερό η σοφία και η προνοητικότητα στον τρόπο σκέψης τους, αποτέλεσμα της πείρας τους. Η στάση τους είναι επιφυλακτική και συγκρατημένη.

Ειδικότερα:

στίχοι 141-143: μια γυναίκα αριστοκρατικής καταγωγής έπρεπε να εμφανίζεται ιδιαίτερα σεμνή μπροστά στους άνδρες, γι' αυτό και συνήθιζε να καλύπτει το πρόσωπό της με λεπτό λινό πέπλο, ενώ είχε πάντοτε συνοδεία πιστές ακόλουθες.(πολιτιστικό στοιχείο)

στίχοι 149-151:οι γέροντες που είχαν φανεί ανδρείοι σε παλαιότερες μάχες, όταν λόγω ηλικίας δε συμμετείχαν στις πολεμικές συγκρούσεις, κατείχαν θέσεις συμβούλων (πολιτιστικό στοιχείο)

γ. στίχοι 161-244: ο Πρίαμος ζητά πληροφορίες για τους αρχηγούς των Αχαιών

Σε αντίθεση με τους γέροντες της Τροίας η στάση του Πρίαμου απέναντι στην Ελένη είναι αθωωτική και τρυφερή. Σεβάσμιος και συνετός, ευγενής με αρχοντική μεγαλοπρέπεια που αρμόζει στην ηλικία και το αξίωμα του, μεγαλόψυχος και συμπονετικός, φέρεται με πατρική στοργή και καλοσύνη στην Ελένη, την οποία απαλλάσσει επίτηδες από την ενοχή, μετατοπίζοντας το βάρος των ευθυνών αποκλειστικά στους θεούς, ενώ η ανωτερότητα του ήθους του φαίνεται επίσης στο θαυμασμό και την εκτίμηση που τρέφει για τους αντιπάλους του Αχαιούς στην ίδια σκηνή.

Η Ελένη παρουσιάζεται ευαίσθητη, καθώς νοσταλγεί την πατρίδα και την οικογένειά της. Σεμνή και αρχοντική, μεγαλόπρεπη. Την εκπληκτική ομορφιά της ο ποιητής την περιγράφει έμμεσα μέσα από το διάλογο των γερόντων Νιώθει ντροπιασμένη, μετανιωμένη, ένοχη, αν και κρυφά υπερήφανη που για χατίρι της δύο λαοί συγκρούονται. Φέρεται με δέος και σεβασμό στον Πρίαμο, σπεύδοντας να ικανοποιήσει την επιθυμία του: στην εξωτερική περιγραφή των προσώπων συμπληρώνει τα ψυχικά χαρίσματα των αρχηγών των Ελλήνων, εκτός του Μενέλαου, για τον οποίο μιλά ο Αντήνορας. Τραγική φυσιογνωμία, όταν μιλά για την οικογένειά της και την πατρίδα της.

Έτσι μας παρουσιάζεται μέσα στην Ιλιάδα η Ελένη μετανιωμένη βέβαια και ντροπιασμένη για την περιπέτειά της, μαζί όμως και αρκετά περήφανη για το χαλασμό που προκάλεσε η ομορφιά της, κυκλωμένη ακόμα από των λίγων εκλεκτών την εκτίμηση και των πολλών το μίσος, με ψυχή διχόγνωμη πάντα, τότε λαχταρώντας τον πρώτο της άντρα και τότε αναγνωρίζοντας τον Πάρη για ταίρι της. Δυο είναι μόνο οι θνητές γυναίκες που ζωντάνεψε ο Όμηρος στην Ιλιάδα, η Αντρομάχη και η Ελένη. Την Εκάβη την άφησε με πιο θαμπό περίγραμμα.» (Κακριδής Ι.Θ., Ομηρικά θέματα, σελ. 9-10 και 14)

Ειδικότερα:

στίχος 164: ο ιλιαδικός άνθρωπος θεωρούσε τους θεούς υπεύθυνους για τις συμφορές του, αντίληψη που φαίνεται να υποστηρίζει ο Πρίαμος (ιδεολογικό στοιχείο).

στίχοι 218-220: το σκήπτρο συμβόλιζε εξουσία. Όποιος το κρατούσε σε δημόσια συνέλευση, είχε το δικαίωμα λόγου. (πολιτιστικό στοιχείο)

στίχοι 239-244: επική ειρωνεία, η Ελένη αγνοεί το θάνατο των δύο αδερφών της, τους οποίους αναζητά στο πεδίο της μάχης.

ερωτήσεις

1. Πώς αντιμετωπίζουν την Ελένη οι γέροντες της Τροίας και πώς ο Πρίαμος;
2. Να χαρακτηρίσετε την Ελένη